

sen takana tarvitse olla kielteistä suhtautumista. Luettelosta voi poimia lukuisia esimerkkejä, joiden »antiklerikaalisuus» on varsin kyseenalaista. Numeroissa 396 ja 397 on kertojan myötätunto ja ihailu nimenomaan nokkelan ja sanavalmiin papin puolella. Seksikeskeisissä numeroissa 391 ja 392 on melko epäolennaista, onko tyttö papin vai talonpojan tytär, samoin liittyvät pilasadut 276 (= AT 1540) ja 277 (= AT 1539) sangen löyhästi kirkolliseen miljööseen. Useissa rippikoulukaskuissa kohdistuu nauru tyhmyään ja hullunkurisesti vastaavaan oppilaaseen eikä kirkolliseen oppiin. Luettelon nimenä »Kirkollisia kaskuja» olisi mielestäni asiallisempi ja oikeaan osuvampi, ja luettelo voisi tällöin sisältää kaikki kirkkoon liittyvät kaskut asenteista riippumatta.

Aineisto on jaettu kahteen suureen pääryhmään (I Kirkko ja kristillinen oppi, II Papit) ja nämä useihin alaryhmiin. Aiheenmukaisen alaryhmittelyn ja yksityisten tyyppien alaryhmiin sijoittamisen voi aina tehdä useallakin eri tavalla, ja vaikea on perustella, miksi toinen tapa on ehdottomasti toista parempi. Ensimmäisen pääryhmän alaryhmittely ja tyyppien sijoittelu ei mielestäni kaikin kohdin ole onnistunut. Niinpä ryhmä »Raamatullinen oppi» sisältää paljon ainesta, joka varsin huonosti so-

veltuu tämän nimikkeen alle (esim. 119, 122, 138—142, 147—150). Osa Jeesuksen mainitsevista kaskuista on viety otsikon »Jumala ja piru» alle, osa ei (126—130). »Taivas ja helvetti» -ryhmän kaskut 192—200 kuuluvat paremminkin toiseen pääryhmään. Toisenlaisella alaryhmittelyllä, josta en tässä yhteydessä halua esittää tarkempaa ehdotusta, päästäisiin ehkä johdonmukaisempiin tuloksiin.

Tyyppien numerointi on juokseva alusta loppuun eikä seuraa lainkaan Aarneen—Thompsonin numeroita. Näihin on kyllä viitteet kunkin tyyppin kohdalla, ja lopussa on luettelo, josta näkee, mitkä Raudsepin numerot vastaavat AT-numeroita. Raudsepin 425 numerosta vain 95 sisältyy myös Aarneen—Thompsonin luetteloon, joten tästäkin jo huomaa, kuinka tarpeellisia uudet luettelot ovat. Muutama viite AT:hen puuttuu: 44 = AT 1833B, 89 = AT 778 (= 1553A), 421 = AT 1931.

Kaiken kaikkiaan Raudsepin luettelo täyttää hyvin tarkoituksensa. Saamme yksityiskohtaisen ja selkeästi jäsennellyn kuvan runsaasta virolaisesta materiaalista. Fennougristikongressiin ilmestyneistä folkloristisista julkaisuista on Raudsepin kaskuluettelo kansainväliselle tutkimukselle ehkä mielenkiintoisin.

PIRKKO-LIISA RAUSMAA

Jättiläistarinoiden monumentti

E. LAUGASTE & E. LIIV *Muistendid Vanapaganast*. Monumenta Estoniae Antiquae II. Eesti muistendid. Hiiu- ja vägilasmuistendid III. Tallinn 1970. 606 s.

Virolaiset ovat saaneet valmiiksi mahdettavan teossarjan, kolmiosaisen jättiläistarinoiden julkaisun. Ensimmäinen osa, *Muistendid Kalevipojast*, ilmestyi v. 1959 ja toinen, *Muistendid Suurest Töllust ja teistest*, v. 1963. Kolmas ja viimeinen osa, *Muistendid Vanapaganast*, valmistui para-

hiksi fennougristikongressiin, toimittajina Eduard Laugaste ja Ellen Liiv.

Teossarjan toimitusperiaatteet ovat olleet ehdottoman tieteelliset. Mukaan on otettu kaikki kysymykseen tulevat toisinnot sellaisenaan, lukuun ottamatta joitakin katkelmia, mutta niihinkin on

viittaukset. Näin laajan aineiston julkaisemisessa on varmasti tullut eteen monia ongelmia, joista useimmat on tietysti ratkaistu jo ensimmäisen osan toimitusperiaatteita lukkoonlyötäessä. Niinpä esim. voi kysyä, onko paras ratkaisu julkaista tarinat järjestettyinä päähenkilön mukaan eikä tarinatyypeittäin; samaa ratkaisua on ankarimmin arvosteltu Simonsuuren tarinatyypiluettelossa. Näin ollenhan saman tarinan toisintoja saattaa olla kaikissa kolmessa osassa. Ulkomaisen tutkijan kannalta tämä ei ehkä ole mukavaa, häntä kiinnostaa yleensä enemmän tietty tarinatyypipi, jonka hän nyt joutuu etsimään useasta kohdasta. Mutta toisaalta ymmärtää erittäin hyvin, että sekä virolaisten tutkijain että teoksen toimittamisen kannalta on ehdottomasti selvin ja käytännöllisin tämä järjestys, johon on päädytty.

Kolmannen osan lopussa on kaikki osat kattava motiiviluettelo, jollaista jo aikaisemmista osista on ehditty kaivatakin. Luettelo on teoksen käyttäjille erittäin hyödyllinen, mutta olisi voinut olla vieläkin tarkempi. Esim. Vanapagan-nimen rinnalla esiintyy monia muita nimityksiä, kuten johdannosta käy ilmi (s. 24), mm. Kurat, Sarvik, Juudas, Tont, mutta jos haluaisi löytää tekstejä, joissa näitä nimityksiä esiintyy, ei niitä hakemiston avulla löydä.

Kun toisintoon sisältyy useampia tarina-aihelmiä, joudutaan se esittämään useassa eri paikassa. Kokonaan toisinto tosin julkaistaan vain kerran, mutta täydellisen lähdeviitteen esittäminen joka kerta uudella toisintonumerolla varustettuna tuntuu turhalta ja tarpeettomasti tilaa vievältä ratkaisulta. Esim. Vanapaganan jäljet -ryhmässä on sivukaupalla pelkkiä viitteitä toisaalla julkaistuihin toisintoihin; näistä olisi hyvin selvinnyt lyhyemmällä luettelolla viitteamalla vain toisinnon numeroon.

Tarinoiden julkaisemisesta Virossa jatketaan. Herää kysymys, onko yleensä tarpeellista pyrkiä tällaisiin aineiston kokonaisjulkaisuihin. Suomessa oli viireillä samankaltainen suunnitelma tarinoiden julkaisemisesta, mutta siitä luovuttiin, koska katsottiin suomalaisen tarina-aineiston julkaiseminen kokonaisuudessaan liian mammuttimaiseksi tehtäväksi ja nykyaikaisten kopiointimenetelmien kaudella tarpeettomaksikin. Suurilla ainesjulkaisuilla on kuitenkin oma viehätysensä ja ainakin ulkomaiselle tutkijalle, joka ei ennastaan tunne materiaalia, myös tärkeä merkitys. Virolaisten aikaansaannos, tieteellisenä ainesjulkaisuna esimerkillisen huolellista työtä, otetaan varmasti kaikkialla vastaan kiitollisena.

PIRKKO-LIISA RAUSMAA

Suomalais-ugrilainen laulukirja

U. KOLK, A. RITSING, A. VALMET, *Leegajused*, Soome-ugri rahvaste laule. Tallinn 1970. 198 s.

Virolaisten fennougristien viime kesän kongressia varten valmistama julkaisu »Leegajused» ei ole tarkoitettu pelkästään tieteelliseen käyttöön, vaan kirjan toimittajat ovat halunneet perehdyttää virolaisia, ja miksei myös muita, suomalais-ugrilaisen lauluperinteen aktiivi-

seen omaksumiseen. Niinpä U. Kolk huomauttaakin esipuheessa, että aineisto on valittu ensi kädessä sävelmien mukaan pitäen silmällä laulettavuutta. Useimmissa tapauksissa onkin onnistuttu löytämään sellaisia sävelmiä, jotka ovat helposti omaksuttavissa ja miellyttäviä